

Hypersenzitivní lékové reakce a desenzitizace v onkologii

Tomáš Balner, Jaromír Bystroň

Oddělení alergologie a klinické imunologie FN Ostrava

Ústav laboratorní medicíny, Lékařská fakulta, Ostravská univerzita

Hypersenzitivní lékové reakce jsou nečekanou komplikací onkologické léčby. Zhoršují kvalitu života pacienta a mohou jej ohrozit na životě. Dalším jejich negativním důsledkem je nutnost přerušení podávání první linie onkologické léčby a v lepším případě nahrazení léku stejně účinnou alternativou. V případě, že neexistuje stejně účinný lék, tak je jedinou možností, jak udržet pacienta na jeho primární léčbě, provedení desenzitizace. K úspěšnému a bezpečnému provedení desenzitizace je důležitá stratifikace rizika na základě znalosti fenotypu, endotypu a biomarkerů prodělané hypersenzitivní reakce a úzká spolupráce mezi onkologem a alergologem.

Klíčová slova: hypersenzitivní reakce, desenzitizace, anafylaxe, chemoterapie, monoklonální protilátky.

Hypersensitivity drug reactions and desensitization in oncology

Hypersensitivity drug reactions represent an unexpected complication of oncological treatment. They impair the patient's quality of life and may pose a life-threatening risk. Another negative consequence is the necessity to interrupt the administration of first-line oncological therapy, which, in the best-case scenario, can be replaced with an equally effective alternative. However, when no equally effective alternative exists, the only option to maintain the patient on their primary treatment is desensitization. For successful and safe desensitization, risk stratification based on knowledge of the phenotype, endotype, and biomarkers of the prior hypersensitivity reaction, along with close collaboration between the oncologist and allergist, is essential.

Key words: hypersensitivity reactions, desensitization, anaphylaxis, anticancer chemotherapy, monoclonal antibodies.

Úvod

Onkologická onemocnění zaujímají 2. místo na žebříčku nejčastějších příčin úmrtí v Evropské unii. Úmrtnost na onkologická onemocnění má v České republice výrazně klesající trend díky zavedeným screeningovým a preventivním programům a z velké části také účinné onkologické terapie. Chemoterapie a monoklonální protilátky mají své nezastupitelné místo v onkologickém léčebném režimu. Problémem jsou jejich možné nežádoucí účinky, které se u některých pacientů vyskytnou. Vedle očekávaných nežádoucích účinků

spojených s toxicitou a/nebo mechanismem účinku léků (typ A), mohou vyvolat i nežádoucí reakce neočekávané (typ B), označované jako hypersenzitivní reakce (1).

Klasifikace hypersenzitivních reakcí

Podle délky nástupu symptomů rozlišujeme 2 typy hypersenzitivních lékových reakcí – časné a pozdní. U časných hypersenzitivních reakcí se symptomy objeví během podání léku nebo v následujících hodinách od podání medikace (běžně se udává do 1–6 hodin). U pozdních

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Onkologie*. 2025;19(3):156-159

<https://doi.org/10.36290/xon.2025.029>

Článek přijat redakcí: 24. 3. 2025

Článek přijat k tisku: 22. 4. 2025

MUDr. Tomáš Balner

tomas.balner@fno.cz